

**KATONA
JÓZSEF
SZINHÁZ
KECSKEMÉT
1972-73**

**150 ÉVE
SZÜLETETT
PETŐFI
SÁNDOR
1823 * 1973**

**FEKETE
SÁNDOR:**

**BOROS-
TYÁN**

A

**VÁNDOR-
SZINÉSZ**

A borítólapon: Ferenczy Béni alkotása

Petőfi Sándor egyetlen eredeti fotója

Fekete Sándor

Derűs vigjátékkal – egy hamis legenda ellen

Sok mindenről írtak már színdarabot Magyarországon, de filológiai dolgozatból aligha. Hogy én ilyen merészségre vetemedtem, azért irodalomtudományunk a felelős, amely kevés kérdésben jutott olyan egyöntetű álláspontra, mint éppen Petőfi Sándor színészi tehetségének elmarasztaló megítélésben. Gyulai Páltól Hatvany Lajosig annyian és annyszor ismételték ezt a verdiktet, hogy végül is valósággal nemzeti közvéleménnyé vált: költőnk tehetségtelen színész volt.

Eppen három esztendeje, hogy megjelent **Petőfi, a vándorszínész** című könyvem, amely adatokkal, okmányokkal igyekezett szétoszlatni ezt a legendát. De már a könyv írásakor újra és újra azon kaptam magam, hogy gondolataim el-elkószálnak a filológiától elég távoli terekre, mondhatnám úgy is, színterekre: elképzeltem a reformkor színpadát, s rajta a régi, elavult játéktílus ellen lázadó ifjú színészköltőt. Akkoriban mindebből nem lett több, csak egy hevenyészett tervezet, de amikor a Kecskeméti Katona József Színház nevében Osztovits Levente megkeresett egy „Petőfi-darabra” bízthatandó, azonnal elővettem a régi ötletet. Nem vagyok babonás, de szinte a sors ajándékának s egyszersmind intésének éreztem ezt a jelentkezést, hiszen épp Kecskemét volt a vándorszínész Petőfi legfontosabb állomása, a legtermészetesebbnek látszott hát, hogy épp a mai kecskeméti színház adjon történelmi elégtételt a színészsége miatt annyit csúfolt lángésznek.

Az előtörténetből ennyi talán elég is. Gyorsan hozzáteszem, mielőtt a reménybeli tisztelt Néző elkomorodna, hogy nem valami szájbarágó irodalomtörténeti lecke meghallgatására invitálunk. A tudomány itt csak kiindulásul szolgált, s arra kellett, hogy a legigazabb költő alakját minden hamis regényesség nélkül idézhessük meg. Maga a játék azonban játék akar lenni, méghozzá — nem titkoljuk — vidám játék. S talán némi tanulsága is lesz, túl azon, hogy milyen színész is volt színdarabunk hőse.

E sorok írásakor még semmit sem tudhatok arról, milyen is lesz az előadás. De teketória nélkül kimondom, hogy erősen bizakodom. Két okból is. Egyrészt azért, mert volt alkalmam megismerni a kecskeméti színház együttesének vállalkozó kedvét és erejét. Másrészt pedig azért, mert eddigi együttműködésünk a legkíváncsabb módon zajlott. Kamaszkori verseskönyvek, ifjonti történeti munkák, sok éves publicisztikai-kritikai tevékenység, majd még hosszabb irodalomtörténeti kutatások után viszonylag későn lett belőlem gyakorló szerző. De siettem pótolni az elvesztett éveket, s két esztendő alatt eljutottam a harmadik, a mostani premierhez. Van tehát némi tapasztalatom, sőt összehasonlítási alapom. Ezért merem kijelenteni: csak örülni lehet az olyan együttműködésnek, amely a darabot rendező Turián György, s a dramaturg Osztovits Levente, valamint a szerző között kialakult.

Ha ilyen összhang lesz a hőseinknek lelket adó együttes és a közönség között is, akkor mindannyian elégedettek lehetünk.

Budapest, 1972. november 15.

Gondolatok Fekete Sándor művéről

A magyar irodalom és történelem óriását egy színházi este keretében méltóan felidézni; jelentőségét, nagyságát érzékeltetni: lehetetlen, megoldhatatlan feladat.

Ezért örültünk Fekete Sándor elképzelésének, hogy a legkevésbé ismert és leginkább félreismert Petőfi Sándornak, a színésznek a kecskeméti napjaiból kerékít nekünk vígjátékot.

Vajon miért jó ez, miért jó, hogy a teljes élet eme igazán nem legfontosabb eseménye kerül színpadra Petőfi születésének 150. évfordulóján!?

Azért, mert Bács-Kiskun megye szülöttjét, Bács-Kiskun megye színháza így ünnepli igazán bensőségesen — az üstökösként feltűnő zseni ifjúságából ragadva ki a kecskeméti színészi hónapokat. Ez a mozaik a Petőfi-életműnek nem legjelentősebbje, de igazán emberközelbe tudja hozni az útját, hivatását, pályáját még kereső zseni örömmel, de inkább búval teli ifjúságát, érzékeltetve a húszéves Petőfi későbbi életútját.

És a műben az egyszeri tükrökből visszanzéző Petőfi-arca nem szokványosan emlékeztet arra az oszthatatlan Petőfire, akinek magatartása egy múlt századi vidéki színésztársaság és kisváros belső harcaiban — olykor alpári konfliktusaiban — is előviláglik. Az a Petőfi tükröződhet vissza a felismerés, az új élmény erejével, aki nem alkudva, mindig a legmagasabbra tört, aki hajlíthatatlan gerinccel járta a maga útját, harcolt meggyőződéséért, s akinek költői demokratizmus már a színész művészet-felfogásában is jelesül megmutatkozott.

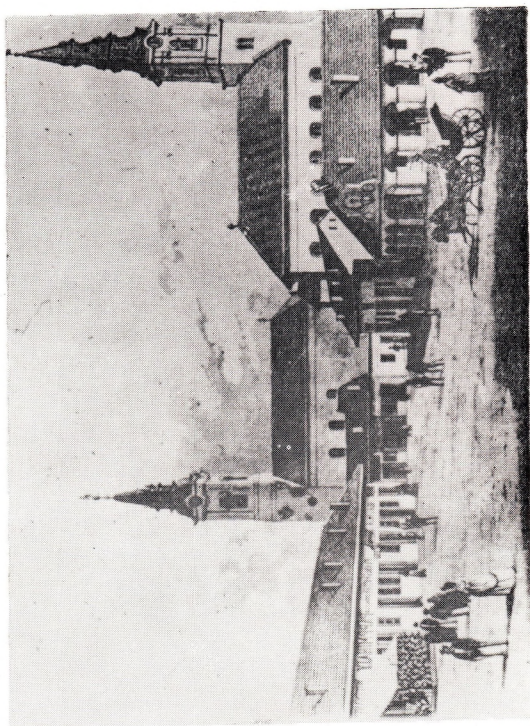
S ily módon magunk számára is hasznos Petőfivel, a színésszel megismerkedni. A belenyugvás, a rutinban való kifulladás mótelyei ellen példájával gyógyírt ad.

Fekete Sándor — adatokra támaszkodva — elképzelt magának egy reformkori kis vidéki társulatot, felelevenítve a reformkori magyar haladó vígjáték hagyományát is. Modern szemlélet és a hagyomány olykor anakronisztikus felhasználása egyesül darabjában; stílusa e kettősség által egységes.

Előadásunkban mi is e kettősség korszerű összhangjára törekedtünk; játszani akartunk a lehető legtermészetesebben, mintegy Petőfi elveinek a jegyében, hogy így hódolhassunk méltóan, emlékidézőn, jókedvűen a 150 éve született „pályatárs” előtt.

Turián György

„Szabados Ketskémét városa”
a múlt században

Borostyán, a vándorszínész

PETŐFI SÁNDOR SZÜLETÉSÉNEK 150. ÉVFORDULÓJÁRA
ÜNNEPI ŐSBEMUTATÓ

FEKETE SÁNDOR:

BOROSTYÁN, A VÁNDORSZÍNÉSZ

Jelenetek Petőfi életéből

SZEREPLŐK:

A vándorok:

Borostyán Sándor
színész és literátor Uri István
Szabó József
a társulati direktor Baranyi László
Szabóné, azaz Szofi,
a fenti neje, prima donna ... Gyólay Viktória
Jászai-díjas
De Cau Mimi k. a.,
ő is prima donna, sőt műzsa Szabó Éva
Almásy Hugó,
az ihletett rendező Mezey Lajos
Harapa Gáspár,
a társulat lelke, vagyis sűgő Székelyi József
Deésy Zsigmond,
a hősszerelmes Perényi László
Szuperné Antónia,
lenti neje és parancsolója ... Zilahy Kati
Szuper Károlyka,
a hírhedett komikus Kölgyesi György

Díszlet: Csinády István
Jászai-díjas

Dramaturg: Osztoviťs Levente

Rendező: Turián György

A fővárosiak:

Vörösmarty Mihály,
tekintetes úr és veterán költő Gyulai Antal
Bajza József, tekintetes úr
és veterán kritikus Major Pál

A helybéliek:

Vargáné,
özvegy és kosztosasszony ... Mojzes Mária
Amálka,
az ő nevelt leánya Bende Ildikó
Jókay Móricz,
joghallgató és piktörjelölt Hetényi Pál
Eőszhy Armand,
a vendég színtudósító Juhász Tibor
Becsereki János Sándor
táblabíró, sőt tanácsnok ... Erdemes művész
Kisbíró Boross István
Egy kollégista Kiss Péter

Történik: 1842—43-ban Kecskeméten és Pesten

Jelmez: Poós Éva

Gyulai
Antal

Major
Pál

Mojzes
Mária

-

Jánoky
Sándor

Bende
Ildikó

Juhász
Tibor

Hetényi
Pál

Boross
István

Szabó
Éva

Gyólay
Viktória

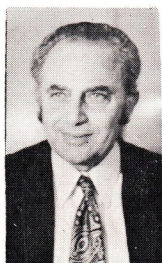
Székhelyi
József

Perényi
László

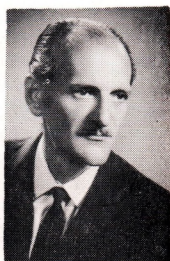
Baranyi
László

Mezey
Lajos

Zilahy
Kati

Kölgyesi
György

**BOROSTYÁN, A VÁNDORSZÍNÉSZ
RÉSZLET FEKETE SÁNDOR MŰVEIBŐL**

Szín: Vargáné kosztosasszony
szobája.

- Petőfi:* Segítsen pakolni, édes kisasszony.
- Amálka:* De gondolja meg, Sándorka, az istenért, hová megy egyedül és miből fog élni?
- Petőfi:* Nem élhetek vissza többé a jószágukkal.
- Jókay:* (belép Harapával) Ne bolondozz, Sándor, egy-két füttytől fejedbe szállt a vér és már világgá akarsz menni?
- Petőfi:* Kár a szóért, pajtás. elvégeztem, hogy megyek.
- Harapa:* Megcsináltad Kecskeméten az első Lear-előadást, minden értelmes embernek tetszett a te Bolondod...
- Petőfi:* S kaptam mindezért tíz váltó forintot, épp elég volt az ünnepi vacsorára... Nem, fiúk, én itt tovább nem maradok.
- Jókay:* De azt sem tudod, hová indulsz!
- Petőfi:* Pestre megyek, talán ott jobban megbecsülnek majd...
- Vargáné:* (be) Hogyan? Hát Sándor úr elkészül innen?
- Petőfi:* Úgy valahogy, mert muszáj.
- Vargáné:* Dehát... mi lesz?...
- Petőfi:* Mi lesz a szállás- és kosztpénzzel, igaz? A szálláspénzből hét váltóforinttal vagyok adós... Ezt ezenel lefizetem... A kosztpénzről pedig... arról kötelezvényt adok.
- Vargáné:* És miből remél pénzt, Sándorka?
- Petőfi:* Ezekből, drága néném (papírt mutat fel). Összeírtam pár versemet. A pénzt postán küldöm... Zálogba pedig itt hagyom a színészi holmimat... Ülj az asztalhoz, Móricz kötelezvényt írunk...
- Jókay:* „Kötelezvény...” (ír)
- Petőfi:* Elismerem, hogy Vargáné asszonynak... Hát heti koszt fejében 22 Ft!

mondom Huszonkét forinttal váltóban adós maradtam, melynek lefizetésére a következő húsvéti hétre magamat okvetlen kötelezem. Addig is, míg fönt nevezett summa kezéhez adatik, zálogban marad nála két pár fehérruhám... (pakolja ki a ruhadarabokat), két lajbim, egy trikó, egy pár csizma, egy törölköző... egy aranyos rámájú kis tükör. Ezekre magamat kötelezem. Kecskeméten, ápr. 7. napján, 1843. Petőfi Sándor színész."

Harapa: Idejöttél, mint Borostyán... és elmégy, mint Petőfi... Ez a Kecskemét egészen kiforgatott magadból...

Petőfi: Vagy talán épp itt találtam magamra, pajtás.

Vargáné: Nem kell nekem ennyi zálog, Sándorka, legalább a csizmát vegye magához... olyan sárosak az utak...

Petőfi: Elég lesz azt cipelnem, ami a lábamon van. A vándorélet nagy titka, hogy minél kevesebb motyója legyen az embernek... Így ni, még a botom hiányzik... kóbor ebek ellen nem rossz... majd az első erdő szélén vágok egy jó husángot... El ne felejtsem, Amálka, magának hagyom emlékbe egy versem, itt írtam maguknál... Neked, Gáspár... neked csak az emlékem hagyom itt, meg az ígéretem, hogy egyszer majd megírlak téged, mint a korhely becsületesség apostolát... Édes asszony néném, egy búcsúcsókot... az orcájára... Móricznak pedig...

Jókay: Egy baráti kézszorítást. De majd csak a határban... mert elkísérlek, ebadta, ha nem akarod is.

Harapa: Én is veletek megyek! (ölelkezés, búcsúzkodás)

Petőfi: Na, majd meglátom, tudtok-e lépést tartani egy obsitossal. In gerader Linie... Marschrichtung Pestbuda. Vorwärts!
(A három fiatal katonás léptekkel félkört tesz a szobában és integetve el)

- Vargáné:* Bolondos fiú... Gyalog ekkora útnak... Hát te, mit szípoysz...?
- Amálka:* Nézze csak, édes mámi, mi áll ebben a versben. Az a címe, hogy *Jövendölés*... Egy költőről van szó benne, akit csak halála után ismernek el... S utolsó órájában ezt mondja az anyjának: „Anyám, az álmok nem hazudnak... Takarjon bár a szemfödél... Dicső neve, költő-fiadnak, anyám soká, örökké él...”
- Vargáné:* S ezt magáról írta vóna?
- Amálka:* Hát persze... „Dicső neve költő-fiadnak, anyám soká, örökké él...”
- Vargáné:* Álmodozó szegény fiú... Nagy nyomorában ezzel vigasztalja magát...
- Amálka:* De hátha így lesz? Ha igazat mond a *Jövendölés*?!

Petőfi szülőháza

KÖVETKEZŐ BEMUTATÓNK:
„A SZTÁR IS MEZTELEN”
MŰSORNAPTÁRA

Február 2., péntek este 7 óra	Katona bérlet
Február 3., szombat este 7 óra	Csortos bérlet
Február 4., vasárnap du. 3 óra	Tsz. és nyugdíjas- bérlet
Február 4., vasárnap este 7 óra	Madách bérlet
Február 5., hétfő	Szünnap
Február 6., kedd este 7 óra	Somlay bérlet
Február 7., szerda este 7 óra	Bajor bérlet
Február 8., csütörtök este 7 óra	Déryné bérlet
Február 9., péntek este 7 óra	Blaha bérlet
Február 10., szombat este 7 óra	Jászai bérlet
Február 11., vasárnap du. 3 óra	Móra bérlet
Február 11., vasárnap este 7 óra	Bérletszünet
Február 12., hétfő	Szünnap
Február 13., kedd este 7 óra	Bérletszünet
Február 14., szerda este 7 óra	Bérletszünet
Február 15., csütörtök este 7 óra	Arany bérlet
Február 16., péntek este 7 óra	Bérletszünet
Február 17., szombat este 7 óra	Berky bérlet
Február 18., vasárnap du. 3 óra	Bérletszünet
Február 18., vasárnap este 7 óra	Bérletszünet
Február 19., hétfő	Szünnap
Február 20., kedd du. 3 óra	Ifjúsági A-bérlet
Február 21., szerda du. 3 óra	Ifjúsági B-bérlet
Február 22., csütörtök du. 3 óra	Ifjúsági C-bérlet (!)
Február 23., Péntek este 7 óra	III. RICHÁRD Katona bérlet

Ára: 3,— Ft